

Kulturdepartementet
postmottak@kud.dep.no

Oslo 27.06/2013

HØRING AV NOU 2013:4 KULTURUTREDNINGEN 2014

Først ønsker NK å berømme regjeringen for beslutningen om å foreta en gjennomgang av kulturpolitikken etter 2005. Det er sunt for alle aktører i kulturfeltet å få en slik rapport, og vi håper utredningen blir et viktig grunnlag for utformingen av kulturpolitikken fremover.

Hovedinntrykket av den svært omfangsrike Kulturutredningen 2014 er at den tydelig utfordrer Regjeringen til en nyorientering i kulturpolitikken. Fokus skal flyttes fra institusjonsbygging til kunstproduksjon og kvalitet- og publikumsutvikling. Enger-utvalget utfordrer også regjeringen til å ta tydeligere grep i forhold til kunstneres levekår. Dette støttes av Norske Kunsthåndverkere.

Vi vil i denne høringsuttalelsen konsentrere oss om temaer knyttet til kunstpolitikk innen visuell kunst og kunstnerformål.

SKJEVHETER ØKT UNDER KULTURLØFTET I OG II

Rapporten gir en grundig kartlegging av hva de mange Kulturløft-pengene har blitt brukt til, og fordelingen mellom de ulike politikkområdene. Dette gjennomgangen bekrefter NKs budskap siden 2008: det er kunstige skjevheter i finansieringsnivåene mellom de ulike kunstfeltene. Visuell kunst er kraftig underfinansiert og forskjellene har paradoksalnok økt under Kulturløftet. Dette ble også bekreftet av Stortingsmeldingen for visuell kunst som kom i 2012, og må derfor nå kunne sies å være offisielle sannheter. Dette må få konsekvenser for prioriteringer i statsbudsjettene fremover.

Vi registrerer med glede at Enger-utvalget har tro på utstillingshonoraret for å utjevne de store inntektsforskjellene mellom de ulike kunstnergruppene.

SVEKKELSE AV KUNSTNERSTIPENDER

Engerutvalget kommer med interessante betraktninger omkring kunstnerpolitikken. At "bare et fåtall av dem som ønsker en karriere som profesjonelle kunstnere, kan lykkes i å realisere dette målet" anser vi som en i overkant negativ analyse. Det er åpenbart at kunstnerstipender ikke kan være for alle. Det er per i dag totalt 932 arbeidsstipender og GI-hjemler (på rundt 200 000 kr) til ca. 14 000 aktive, organiserte kunstnere i Norge (anslag fra Kunstnerundersøkelsen i 2008). De statlige stipendene utgjør med andre ord i beste fall en halv lønn til 7 % av landets kunstnere.

Utvalget mener at løsningen ikke er "å fordele ressursene på flere mennesker, men å gi mer til færre." NK støtter ikke dette standpunktet. Det er allerede i dag stor kamp om stipendene, jf. ovennevnte statistikk. Lønnsnivået på arbeidsstipendene er hensiktsmessig for å gi en trygghet "i bånd", i kombinasjon med andre inntekter. For øvrig støtter Enger-utvalget innføringen av de nye stipendordningene for hhv. etablerte kunstnere og seniorkunstnere.

Engerutvalget bekrefter at kunstnerformål har hatt en spesielt lav realvekst under Kulturløftene, og karakteriserer dette som bidrag til en "svekkelse eller nedbygging av den spesifikt nordiske kunstnerpolitiske modellen". NK mener at det er på høy tid med en stor nysatsning på kunstner-

stipendene, for å motvirke denne tendensen. Dette er spesielt aktuelt i kommende statsbudsjett, siden de nye, langsiktige stipendordningene med bred politisk støtte nå snart er på plass.

Det er viktig at regjeringen tar grep om vilkårene for egeninntekt for GI-innehavere. NK har sammen med mange kunstnerorganisasjoner siden 2010 arbeidet for en forbedring av disse vilkårene. Vi har opplevd at KUD har vist stor forståelse for våre krav, men har foreløpig ikke bedret vilkårene. NK fastholder vårt krav om minst 2G fribeløp og 30 % avkortning av inntekter over fribeløpet. Hvis ikke dette tas til følge, vil KUD videreføre et system som straffer kunstnere med normale årsinntekter og går imot departementets uttalte prinsipp: "Det er også viktig å utforme ordninger som stimulerer til aktivitet og egeninntjening, slik at det blir mulig å leve av å skape kunst."

STYRKE MULIGHETENE FOR ANDRE INNTEKTER

Rapporten sier samtidig at "flere kunstnere kunne levd av kommersielle inntekter og at kunstfeltet for lenge har vært preget av en orientering mot offentlige midler." Utvalget ønsker at man styrker virkemiddelbruken som bidrar til at flere kunstnere kan leve av egne inntekter.

NK anser, som utvalget, at kunstnerstipendene kun er én del av virkemiddelapparatet, som skal og må kombineres med inntekter fra kunstsalg, utsmykkingsoppdrag og fremtidens utstillingshonorar.

NK støtter en styrking av andre inntektmuligheter hvor kunstnerne får brukt sin kompetanse, som oppdrag innen skolesekken og prosjekter i skjæringspunktet kultur og næring. Dette er satsningsområder som NK arbeider aktivt med, med det mål for øye at alle disse inntektskildene tilsammen skal få kunsthåndverkerne opp på høyere inntektsnivåer.

Mulighetene til å utfolde seg på flere arenaer hvor man både får brukt sin kompetanse, og får gode inntekter, må utvikles. Det ikke dermed sagt at alle kunstnere skal arbeide i slike tilknyttede felt: mange kunstnere skal og bør fokusere full tid i atelieret, om de har lyst og anledning til det.

DOBBEL AVGIFTSBELASTNING AV KUNSTHÅNDVERK

I arbeidet med å styrke mulighetene for å leve av kommersielle inntekter, er det nødvendig at regjeringen sikrer like konkurransevilkår for alle. NK har i lengre tid forsøkt å få regjeringen til å se på problematikken omkring dobbel avgiftsbelastning av kunsthåndverksobjekter med verdi over 2000 kr, siden kunstavgiftsloven og mva-loven ikke er samordnet. Kunsthåndverksobjekter betraktes dermed som kunst i én avgiftsmessig sammenheng, og som "ikke-kunst" i en annen. Dette kompliserer salg til publikum, og gir disse verkene en uforholdsmessig høy avgiftsbelastning.

Det er på høy tid at regjeringen tar tak i tolltariffens antikverte definisjoner av hva som er kunst. Kulturmomsutvalgets utredning i 2008 karakteriserte denne forskriften som uttrykk for et snevert og utdatert kunstsyn, bl.a. siden omsetning av kunsthåndverk ikke omfattes av unntaksbestemmelsene. I tillegg påpekte utvalget at dagens fortolkning av kunstbegrepet "i mange sammenhenger framstår som tilfeldig, urettferdig og med muligheter for å skape konkurransevidninger mellom aktører innenfor samme marked som omsetter produkter som har mange fellestrekk".

Med vennlig hilsen

Lise Stang Lund
Styreleder Norske Kunsthåndverkere